Var sjunde vuxen tog psykofarmaka under 1997

Cirka 14 procent av den vuxna befolkningen hade förra året så stora psykiska problem att de fick någon slags psykofarmaka. Det visar ny statistik från Apoteket AB som TT sammanställt och bearbetat.

Bland mycket gamla är medicinering med psykofarmaka nära nog mer regel än undantag. I Jämtlands län fick 39 procent av befolkningen över 80 år någon slags psykmedicin under 1997.

Men även i andra åldersgrupper är psykofarmaka vanligt, det var till exempel 18 procent av alla jämtländska kvinnor mellan 50 och 59 år som fick sådana mediciner.

Skälet till att välja Jämtland som exempel för att visa hur många som tar psykofarmaka är inte att jämtarna äter mer psykmedicin än andra, tvärtom ligger de lägre än genomsnittet. Men Jämtlands län är det enda län i Sverige där man överhuvudtaget följer vilka läkemedel folk köper ut.

– Vad man vet är att den sålda volymen psykofarmaka per invånare är större i riket som helhet jämfört med Jämtland, säger Göran Boethius som är ansvarig för Jämtlandsundersökningen.

Man kan därför anta att användandet av psykofarmaka är än mer utbrett i riket jämfört med Jämtland.

Generellt ökar konsumtionen av psykmediciner med åldern, och kvinnor tar mer psykofarmaka än män. Det var till exempel bara 0,5 procent av de jämtländska männen mellan 20 och 29 år som fick antidepressiva mediciner, medan hela 9 procent av kvinnorna mellan 50 och 59 år medicinerade mot depression.

Av alla vuxna i Jämtland fick 8 procent sömnmedel, 5 procent antidepressiva medel, 4 procent lugnande mediciner och 2 procent neuroleptika. Sammantaget var det 12 procent som fick någon slags psykofarmaka.

De här siffrorna gäller alltså bara Jämtland, men eftersom man vet hur mycket större volym psykofarmaka som säljs per person i riket jämfört med Jämtland kan man uppskatta förbrukningen i riket.

TT har på det sättet beräknat att cirka 14 procent av den vuxna befolkningen i Sverige fick psykofarmaka under 1997. Det innebär att psykmediciner är så pass vanliga att de tas av var sjunde person.

Om några veckor presenterar Apoteket även 1997 års statistik från ett stort urval av läkarna på landets vårdcentraler och andra öppenvårdsmottagningar. Den visar att högt blodtryck var patienternas allra vanligaste problem, och sedan följde tre psykiatriska diagnoser som benämns sömnsvårigheter, neuros och depression.

Psykiska problem tillhör därmed de allra vanligaste åkommorna på de öppna mottagningarna, och botemedlet heter nästan alltid medicin. När det gäller patienter med sömnproblem fick 99 procent psykofarmaka, bland dem med diagnosen depression fick 92 procent sådana mediciner, och bland dem som led av neuros gavs psykmediciner till 83 procent.

Thomas Björkman/TT

Rökande tonåring äter sämst

Många ungdomar äter alldeles för lite frukt och grönsaker och alldeles för mycket godis chips och läsk. Sämst matvanor har de som röker.

Det visar studien Ungdom år 2000, som bland annat kartlagt matvanorna hos cirka 400 15-åringar i Uppsala och Trollhättan, skriver Upsala Nya Tidning.

Bakom studien står forskare vid Livsmedelsverket och Akademiska barnsjukhuset i Uppsala och Norra Älvsborgs länssjukhus i Trollhättan. De presenterar sina forskningsrön i tidskriften Scandinavian Journal of Nutrition.

Studien visar att ungdomarna i stort sett får i sig de vitaminer och mineraler de behöver. En ganska stor grupp hade dock låga reservlager av järn i kroppen. Var 25:e pojke och var sjunde flicka hade låga järndepåer.

Forskarna är bekymrade över att en stor del av ungdomarnas sammanlagda kaloriintag kommer från skräpmat.

– Det är anmärkningsvärt att så mycket som 20 till 25 procent av det dagliga energiintaget kommer från godis, chips, läsk och liknande, skriver forskarna. Sambandet mellan rökning och låg konsumtion av grönsaker, rotfrukter, frukt och kött är oroväckande.

De föreslår därför att hälsoarbetet i skolan särskilt inriktas på ungdomar med ohälsosamma levnadsvanor. *TT*

Gynekologer kritiserar uppdelning av vård

Läkarna på kvinnokliniken på Norra Älvsborgs lasarett i Trollhättan riktar skarp kritik mot uppdelningen av vård mellan Uddevalla och Trollhättan.

Samtliga 27 läkare på kvinnokliniken för fram sin kritik i ett brev till Socialstyrelsens regionala enhet i Göteborg.

Kritiken handlar om att kvinnor med gynekologisk diagnos behandlas på »fel» sjukhus – ibland med allvarliga följder.

Kvinnor som insjuknat akut, med oklara buksmärtor, har i ett flertal fall felaktigt lagts in på kirurgkliniken på Uddevalla och under improviserade former blivit opererade där, trots att det sedan visat sig att operation varit helt onödig.

Överläkare Ingrid Almskog säger till Sveriges Radio Väst att hade patienterna i stället fått komma till kvinnokliniken på NÄL, skulle rätt diagnos kunnat ställas från början – nämligen en lättare inflammation.

I stället för ett rejält operationssnitt från naveln och neråt hade det räckt med en liten titthålskirurgi.

– För oss som står mitt i den kliniska vardagen och ser hur bristen på medicinska samband drabbar våra patienter är det omöjligt att låta bli att reagera, skriver Trollhätteläkarna och frågar Socialstyrelsen om försämringen är acceptabel:

– Får det vara så att politiska krav på »rättvisa» (genom att göra sjukhusen »lika stora») är viktigare än kraven på att viktiga medicinska samband ska fungera?

Klinikerna i Uddevalla och Trollhättan är numera sammanslagna, men olika specialiteter är uppdelade mellan sjukhusen.

TT